PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PN
6505
T8
035

'Ümer, Tahsin
Zarb-ı mesellerimiz hakkın

38373 a
18/875

ضرب مثللرمز حقنده تحليلى

تدقيقات

مملكتمزده شايع ومستعمل اولوب تضمن ايتدكلرى معنا اعتباريله
ى نشر وترويج ايدن ويا حسن اخلاقه خادم بولنان ايكى يوزه قريب
ب امثالمز ماهيتلرينه نظراً تصنيف ايديله‌رك پيش انظار عبرته
ع ايدلمشدر .

ʿÖmer, Tahsin

Żarb-ı meselerimiz hak

مهرسز نسخه‌لر ساخته‌در

اثر

تحسين عمر

شهزاده باشى : اوقاف مطبعه‌سى
١٣٣٧ — ١٣٤٠

PN
6505
T8
O35

LIBRARY
FEB 08 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

— ضرب مثللرمزك تأثيرات اخلاقيه‌سی —

بوندن آلتی یوز سنه مقدم کرهٔ ارضك اك مهم ومعتنا بر کوشه‌سنه پك متين ودواملی بر صورتده یرلشمك قابلیت ولیاقتنی کوسترمش اولان اجدادمزك ایکی اوچ عصردنبری وباخصوص نسل حاضرك شو صوك سنه‌لرده کرفتار اولدقلری فلاکتلرده هیچ شبهه یوق سیاسی، اداری، اقتصادی اجتماعی اسباب وعواملك تأثيرات مهمه‌سی اولمقله برابر ملتك اکثریتنی تشکیل ایدن وحقیقی معارفدن محروم بولنان صنف عوامنی حتی برقسم خواصنی بیله سوق واداره ایده‌کلمش اولمسی حسبیله برطاقم ضرب مثللرمزك بوفلاکتلره کرفتار اولمقلغمز خصوصنده پك بیوك تأثيراتی اولدیغی شیمدی‌یه قدر هر نصلسه نظر دقتدن اوزاق قالمش بر حقیقتدر.

افراد ملت آراسنده پك زیاده مقبول ومستعمل اوبله ضرب مثللر واردرکه بونلر جهانك هرهانکی کوشه‌سنده دستور اخلاقی اوله‌رق قبول ایدلمش اولسه اوممکلت اهالیسنی کربوهٔ انحطاطه سریع خطوه‌لرله سوق وایصال ایدر.

هرنه‌قدر قرون وسطاده شیمدیکی اوروپا اقوامی آراسنده‌ده بوکبی ضرب مثللرك موجود ومستعمل بولندیغی ایلری سوریله‌رك برملتك انحطاط وتردیات اخلاقیه‌سنه بوکبی سوزلرك تأثيری اوله‌میه‌جغی مقام اعتراضده درمیان اولنه‌بیلیرسه‌ده بوکا قارشی بوکبی سوزلرك هرزمان ومکانده تأثيرات مضره‌سی باقی اولدیغنی واساسلی صورتده ازالهٔ مضرتلری آنجق واسع مقیاسده حقیقی برعلم وعرفان تشکیلاتیله ممکن اوله‌بیله‌جکی جوابنی ویریرز. نته‌کیم (آلمانیا) ، (فرانسه) و(انکلتره) و(ایتالیاده) ظهوره‌کلن انقلابات دینیه، علمیه، فلسفیه بومدعامزی اثباته کافیدر. زیرا بو صایدیغمز مملکتلرده اوچ درت عصردنبری جابجا دارالفنونلر، کتبخانه‌لر، مجالس ادبا وحکما موجود اوله‌کلمش اولوب بونلر سایه‌سنده یتیشن متفکرلر افکار علمیه، اجتماعیه، فنیه‌لرینی طباعتك ایجادی اوزرینه بسبتون نشر وتعمیمه موفق اوله‌رق ترقیات مادیه و معنویه حس وجریانلری اك مجرا قوللره قدر سرایت وانتشار ایده‌بیلمش وبو سایه‌ده

ماحیٔ اخلاق افکار ودساتیر دخی تدریجاً زائل اوله‌رق وقتیله جاهل ، قلبا ، و متعصب اوروپا اهالیسنك بوکونکی ذریتلری ایچنده وجداناً ، عرفاناً ، اخلاقاً حر میلیونلرجه آدملر یتیشمشدر . بزده ایسه مطبوعاتمزمدعو اولدیغی بیوك رولی هنوز اجرا ایتمامکده اولدیغی کبی مملکتمزده دها هنوز یکی باشلامق اوزره بولنان دارالفنون حیاتی اوروپاده‌کی معادللرینه مشابه اولقدن هنوز اوزاق بولندیغندن و خصوصیله خلقمزك قسم اعظمی لسان مطبوعاتی آکلامقدن عاجز بولندیغندن ناشی اسکی اوروپالیلرك شیمدیکی اولادلرینك نائل اولدقلری درجهٔ ترقی‌وتکامله برآن اول وصولمز ایچون حقیقی علم‌وعرفانك مملکتمزده برآن اول انتشارینی ساده‌جه تمنی ایتمکله قالیوب ارباب سفاهت ودنائتك عصرلردنبری افرادامته قارشی ارتکاب ایتدکلری مظالم واعتسافات، ارتکاب وارتشا واك صوك سنه‌لرده شاهدی اولدیغمز احتکار وسائره کبی ذمائم اخلاقیه‌نك حصولنه خدمت ایتمش اولملری اعتباریله فساد اخلاق منبعی اطلاقنه سزا اولان زیرده تعداد ایده‌جکمز بر طاقم فنا سوزلرمزك اذهان عمومیه‌دن سیلنمسنه وبالنتیجه اسکی عثمانلیلرك متصف اولدقلری شیمهٔ مروت وانسانیتك بتکرار مملکتمزده شیوع ورواج بولمسنه صرف غیرت ایتمکلکمزه احتیاج عاجل‌واردر . شونیده بالمناسبه عرض ایدهم که مخالف انسانیت اولان ضرب مثللرمزك صوك اوچ عصر ظرفنده‌کی تدنیات و انحطاطمز اثناسنده ظهور ایتمش اولدیغی استدلالاً آکلاشلمقده‌در. مثلا « ایل ایچون یانمه نره یاق چبوغکی صفاکی آرا » ضرب‌مثلنده موجوداولان (چبوق) کلمه‌سنك دلالتندن بو سوزك نهایت ایکی‌او چ عصراول میدانه آتلدیغی شبهه‌سزدر. چونکه چبوق استعمالی توتونله‌عینی زمانده شیوع بولدیغی وتوتونك استعمالی ایسه تاریخاً اوچ عصری تجاوز ایتمدیکنه نظراً بوضرب مثلك دخی اولسه اولسه نهایت اوچ عصرلق بر ماضیسی اولدیغی منفهم اولور . والحاصل بوکبی کلمه دلالتیله وباخصوص اجدادمزك بدایتلرده‌کی صافیت اخلاقیه‌لرینی اثبات وارائه‌ایدن معلومات تاریخیه‌یه استناداً دیه‌بیلرزکه ماهیت ردیئه‌یی حاوی سوزلرمز دخی دور انحطاطمزده یعنی صوك اوچ عصر اثناسنده شیوع ورواج بولمشدر .

بوبابده تطویل مقالدن احترازاً مملکتمزده مستعمل بش بیکه قریب ضرب مثل ویا آتا سوزلرینك برر برر تدقیق نتیجه‌سنده طوپلادیغمز ایکی یوزه قریب ضروب امثال میاننده شایان نفرت اولانلرینی ماهیت ردیئه‌لرینه کوره

آیری آیری قادرولر داخلنده جمع ایدرك افراد امتك پیش انظار عبرتنه بروجه آتی وضعله اکتفا ایده‌جکز .

مملکتنی سه‌وه‌ن هر تورك ایچون فنا سوزلرك شیوع ورواجنه مانع اولمق نه‌قدر مهم بر وظیفهٔ وطنیه ایسه ایی اولان سوزلرمزك انتشارینه صرف غیرت ایتمك دخی اودرجه مهم بر وجیبهٔ حمیت وانسانیتدر .

فنا ضرب مثللرمز

منفور خودکاملغه عائد اولوب مملکتمزی معناً ومادةً پك زیاده متضرر وپریشان ایتمش اولان سوزلرمز :

— ایل ایچون یانمه‌ناره یاق چبوغکی صفاکی آرا .
— جهان طوتشسه ایچنده اسکی برحصیرم یوق .
— جان بنم جانم چیقسین ایلك جانی .
— رقیب ئولسونده نه‌یوزدن ئولورسه ئولسون .
— آلتده قالانك جانی چیقسین .
— بنی صوقمیان ییلان قرق بیل یاشاسین .
— بن ئولدکدن صکره طاش طاش اوستنده قالماسین .
— کندی دردیکه باق آخرك غمنی چکمه .
— ایل ایچون آغلایان ایکی کوزدن چیقار .
— کمیسنی قورتاران قپواندر .

بوسوزلرك آراسنده صیق صیق کچن « ایل » تعبیری احمد، محمد، علی ، ولی یعنی وطنداشلریمز اولدیغنه نظراً کندی شخصمزه فنالق دوقونمامق شرطیله بنی نوعمزك وخصوصیله وطنداشلرمزك باشنه هر فنالغك کلمه‌سنه رضا کوسترمش اولیورزکه بو حقیقةً یمان بر

اخلاقسزلقدر . هر حالده دولتمزك بدایت تشکلنی متعاقب ایکی اوچ عصر ظرفنده یاشامش اسکی عثمانلیلر بوکبی سوزلری نه سویلرلر ونه بیلیرلر ونه ده بیلسه‌لر موجبنجه عمل ایدرلر ایدی ! .

یکدیکرمزه قارشی امنیتسزلك وحرمتسزلکه

سوق ایدن سوزلرمز :

— ایناٌنمه دوستکه صمان قور پوستکه .
— ایل الیله ییلان طوت .
— ایلدن وفا زهردن شفا .
— انسانك آلاجه‌سی ایچنده حیوانك آلاجه‌سی طیشنده .
— کیمه ایيلك ایتدکسه آندن صاقین .
— دوشنك دوستی اولماز هله بر دوشده گور .

یوزسزلك و حیاسزلق و درلو درلو اخلاقسزلق ارتکابنه

سوق ایدن سوزلرمز :

— آز ویر چوق یالوار .
— نرده آش اورایه یاناش ، نرده آچ اورادن قاچ .
— آغلامایان چوجغه ممه ویرمزلر .
— قپودن قوغولورسه‌ك باجادن کیرمکه چالیش .
— آقچه‌سی آق اولانك باقمه یوزینك قاره‌سنه .
— ارککلك اون ایسه طقوزی حیله‌در .
— یکیتلك اوندر بری قاچمق طقوزی هیچ کورونمه‌مك .

— يكيتك سلاحى انكاردر .

— ايسته‌ينك بريوزى ويرمينك ايكى يوزى قاره .

— دنيا اوچ شى اوستنده طورور : اداره ، دوباره ، مدارا .

— ال اوپنكله آغز آشناز .

— كوپريدن كچنجه‌يه قدر آيى‌يه دايى ديرلر .

— كيفك ايمى؟ آدمنه كوره .

— يالان سويله‌مه‌لى اما قبه‌سز براقاملى .

— سزده ييوب ايچه‌لم بزده گولوب اوينايالم .

— قيرق ييل كناهكار بركون توبه‌كار .

— نه‌بيليرم نه كوردم بوندن ايسى يوقدر .

— هركسك نبضنه كوره شربت ويرملى .

— بادهوا اولسونده زيفت اولسون .

— فائده‌سز اوليانك قبه‌سى باشنه ييقلسون .

— كورك يانته واررسه‌ك سن‌ده بركوزيكى قاپا .

— آدك نه حسن فائده‌ك يوقسه ها سن ها بن .

-- فقرانك باشى اوجنده اوطورمقدن زنكينك آياغى اوجنده ئولمك يكدر .

— زمان سكا اويمازسه سن زمانه اوى .

— ديلنى طوتان باشنى قورتارير .

— دشمنى زبون ايدن مدارادر .

-- ديلك كميكى يوقدر نره‌يه چويرسه‌ك اورايه دونر .

— صرتنده يمورطه كوفه‌سى يوق آدونوويرز .

— دولتلى‌يه دوقون كچ فقرادن صاقين كچ .

— خرمن صوكى درويشلر كدر .

— الدنيا لمن بجر .

— (عار ناموس وحيايى اصلا ايله حساب.
(ايتمه ضايع عمريكى بربابه ايله انتساب .

— پاره‌سى بندن اولدقدن صكره اوچوربا يرنده دورسون .

— راحت اولمق ايسته‌ين صاغر ، كور ، ديلسز اولملى‌در .

— سلامة‌الانسان فى حفظ‌اللسان .

— قيل برحيله آل بيك آقچه .

— مهر كيمده ايسه سليمان اول‌در .

— اوزومنى يى‌ده باغنى صورمه .

— برآديم كيرى كيدن ايكى آديم ايلرى آتلار .

— بركون بكلك بكلكدر .

مملكتمزده ارباب فحشه عادتا باعث تشويق اولان سوز:

— قرق ييل كناهكار بركون توبه‌كار .

پاره‌يه وپاره قوتنه حرمت و اعتمادى ارائه ايدن وذمائم

اخلاقيه‌يه ارديم ايدن سوزلرمز :

— آلتون الى بچاق كسمز .

— آلتون آناختار قلعه قپولرینی آچار .

— اقچه‌نك یوزی صیجاقدر .

— ای آبدال ای درویش پاره ایله بیتر هرایش !.

— ویرنجه قرقی کیدر قورقو .

— زنکینك خروسی‌ده یمورطلار .

— زنکینك عربه‌سنی طاغدن آشیرر زوکورد دوز اوواده یولنی شاشیرر .

— انسانك فناسی اولماز مکر زوکورد اوله .

— آقچه‌لی آدمدن طاغلر قورقار .

— حرام حلال ویر اللهم ، قولك طورماز یبر اللهم .

— چیق چیق ایدن ناچه‌در ایش بیتیرن آقچه‌در .

— پاره‌یی ویرن چالار دودوکی .

— پاره آدمه عقل اوکره‌دیر .

— پاره ایسته‌مه بندن یوزکی صوغورم سندن .

انسانلره قارشی ظلم وتحکمی عادتا مشروع کوسترنده مشئوم سوزلر :

— ار اولده باش یاو .

— آغالق ویرمکله یکیتلك اورمقله‌در .

— بیوکلر ظلم ایدر یالان سویله‌مز .

حیات حقنده و باخصوص مرفهاً یاشامق خصوصنده
قیدسزلغی امر ایدن سوزلر :

— بوکون بولدم بوکون یرم یارینه اه کریم .
— صباحکی ییه‌جککی بوکوندن دوشونمه .
— رزقك سنی آرار بولور مستریح اول .
— بر مؤمن کامل اوچ شیدن خالی دکلدر : علتدن، ذلتدن، قلتدن .
— دنیا جیفه‌در جیفه‌یی آرایان‌ده کوپکدر .
— دنیا مؤمنلره جهنمدر .
— کوبکك‌ده جام یوق که نه ییدیکك بللی اولسون .!
— نعمتك اینسی کوتوسی یوقدر .
— پینیر اکمك حاضر یمك .

بزی انکلیزلر و سائر اقوام غربیه کبی برای تجارت اوزاق
مملکتلره کیتمکدن آلیقویان فارسیدن مأخوذ ضرب مثلمز :

— بدریا منافع بی‌شمارست اکر خواهی سلامت درکنارست .

اولاد وعیال واقربا تعلقات حقنده‌کی معامله وافکاریمزی
کوسترن سوزلر :

— ایت‌ده وفا اولور عورتده وفا اولماز .

— اورتاق کمیسی یورور ایلتی کمیسی یورومز.

— کلین چیچك هر دیدیکی کرچك ، قائن آنا بیلان هر دیدیکی یالان.

— عقرب ایتمز اقربانك اقربایه ایتدیکن .

— قادینك صاجی اوزون عقلی قیصه .

— دنیایه دایانمه ، قاری یه کووه نمه

— قرق بیلده بر قادینك سوزی دیکلنملیدر .

— اوغلان دوغوران أوگونسون قیز دوغوران دوگونسون .

— اون بشنده قیز یا ارده کرك یا یرده .

— آت ایله عورته اینان اولماز .

— بکارلق کبی سلطانلق اولماز .

— قیزنی دوکمه ین دیزنی دوکر .

قادین تطلیقنی اهمیتسز برشی مشابه‌سنده

کوسترن سوزلر :

— آماسیه‌نك بارداغی بری اولمازسه بردها .

— آلمق فرض بوشامق سنت .

— الیمی صاللاسه‌م اللیسی باشمی صاللاسه‌م تللیسی کلیر .

ارتکاب وارتشایه میل ایتدیرمش

اولان سوزلرمز :

— ویرنجه قرقی کیدر قورقو .

— دولته یاراڭمش یوقدر .

— استقامت محض جنتدر بو ملك وملته !

— بال طوتان پارماغنی یالار .

— یغمور یاغار ایکن کوپکی طولدورمغه باق .

— چوبان کوپکی کبی نه‌ییر نه‌یدیرر !.

مسکینانه وسفیلانه یاشامغه آلیشدیرمش اولان سوزلرمز :

— کیشی یورغاننه کوره آیاغنی اوزاتملیدر .

— قسمتك سنی آرار بولور .

— ایشدن آرتماز دیشدن آرتار .

— بوده کچر یاهو !

— بوکون بولدم بوکون ییرم یارینه اه کریم .

— کندیکدن ایلری اولانلره باقمه کندیکدن آشاغیلره باق .

— حالکه شکر ایت زیرا بدترك بدتری وار !

عقل واذعان حقنده‌کی سوزلرمز :

— عقل فرنکستانده سلطنت آل عثمانده‌در .

— عقل ایله فتوا ویرلمز .

— دین عقلی دکلدر نقلی‌در .

مردانه وعفیفانه یاشامق ایستینلری بو کبی فکرلرندن

جایدیره‌جق سوزلرمز :

— دستی‌یی قیران‌ده صویی کتیرن‌ده بر .

— طوغری‌یی سویلینی دوقوز کویدن قوغارلر .

— دنیاده یاشامق ایچون اوچ شی لازمدر: اداره، دوباره، مدارا .

— یاغمور یاغارکن کوپکی دولدرمغه باق .

ایی ضرب مثللرمز

شمدی‌یه قدر تردیات معنویه واخلاقیه‌مزه خیلی یاردیمی اولمش اولان مشئوم ضرب مثللرمزی ماهیتلرینه کوره ارائه‌ایتدك. شیمدی‌ده اجدادمزك تمیز یورکلرندن قوپوب کلن وهر فرد ایچون هر زمان ومکانده دستور العمل اتخاذینه شایان اولان ایی ضرب مثللرمزی دخی بروجه آتی تعداد ایدییورز :

حق وحقیقتك اجدادیمز نظرنده نه‌درجه موجب حرمت

اولدیغنی کوسترن کوزل سوزلرمز :

— حق اویله برشمع الهیدرکه جهان اوفلەسه سونمز .

— حق سوزه آقان صولر دورور .

— حقی طانیان خلقه باش اکمز .

— تکریدن قورقان قولدن قورقماز .

غیراندیشلکه ویکدیکریمزی ایی کورمکه

دعوت ایدن سوزلرمز :

— قیمتدن دوشمك ایسته‌مزسه‌ك کیمسه‌یی قیمتدن دوشورمه .

— هرشیئك یکیسی دوستك اسکیسی .

— خیر دیله اشیکه خیر کلسین باشکه .

— الدن کلن خیری دریغ ایتمه .

— ایلکه ایلك هرکیشینك کاری کملکه ایلك‌ارکیشینك کاری .

— ایل ایچون قویو قازان ابتدا کندی دوشر .

— بر آجی قهوه‌نك قرق ییل حقی واردر .

— قومشو حقی تکری حقی .

— أو آلمه قومشو آل .

اجدادمزك طوغریلق حقنده‌کی سوزلری :

— طوغریلق صو قباغیدر باتماز .

— اکری اوطور طوغری سویله .

انسانك کندی سعیله یاشایه‌رق بشقه‌لرینه بار اولماسنی

آمر سوزلر :

— جهانده یار اول بار اولمه .

— يكيت اولان اككنی طاشدن چيقارير .

— منت قدر آغير يوك اولماز .

— كندك قزان كندك بی كيمسه‌يه منت ايتمه .

— مدارادن اوزاق اولان تكری‌يه يقين اولور .

— لعنت اولسون اول ماله كه تحصيلنه آنك ياعرض اوله يادين يا ناموس آلت .

كيمسه‌يه وباخصوص نامردلره سرفرو ايتمامكی امر ايدن سوزلرمز :

— كچمه نامرد كوپريسندن قو آپارسين صوسنی .

— نادان الندن صو ايچمه آب‌حيات اولسه‌ده .

— نادانله صحبتدن اهل عرفانله طاش طاشيمق يكدر .

هركسك تأمين معيشتی آنجق بر ايشله مشغول اولمسنی تضمن ايدن سوزلر :

— اميد ايله قناعت ايدن آچلقدن أولور .

— امكسز يمك اولماز .

— حركت اولمدقجه بركت اولماز .

— ايش بيلن ، آش بيلن ، أشی بيلن فقير اولماز .

— چاليشمق عبادتك ياريسيدر .

— باغ دعا دكل چاپا ايستر .

خاطر نوازلق حقنده :

— غریبه بر سلام بیك آلتونه کچر .

مکارم اخلاق صاحبی اولمه دعوت ایدن سوزلر :

— آلداده‌یم دیین آلدانیر .
— ایکنه‌یی اولا کندیگه صوق صکره چوالدیزی ایله .
— ایلك عیبنی سویلین سنك‌ده عیبگی سویلر .
— نفسك‌ده تجربه ایتمدیکك شیئی خلقه توصیه ایتمه .
— کورمینجه یوزینی صرف ایده‌مم سوزمی .
— اسلامك شرطی بش آلتنجیسی انصاف .
— سنگکی جانده ایلککی پطلیجانمی ؟!
— امانته خیانت اولماز .
— آلتون آتشده انسان محنتده بللی اولور .

وقتیله محاربانده مظفر اولمقلغمزه پك زیاده تأثیری اولان سوزلر :

— یاشاهین باشه یاقوزغون لشه .
— اولمك وار دونمك یوق .
— آیی آیی ایکن یکلمسنی ایسته‌مز .

کیمسه‌نك افعال خصوصیه‌سنه قارشیامغه دعوت ایدن سوز:

— هرقویون کندی باجاغندن آصیلیر .

فضیلت وحیثیت دائره‌سنده یاشامغی امر ایدن سوزلر :

— عالمه مسخره اولمقدن میدان سوپورکه‌سی اولمق یکدر .
— چاغرلمیان یره کدی ایله کوپك کیدر .
— یکیت یوزینه توکورتمز لشنه توکورتور .
— حیله ایله ایش کورن محنت ایله جان ویرر .
— حیوان ئولور سمری قالیر انسان ئولور اثری قالیر .
— قلبکی پاك طوت‌ده قرق ییل جنب گز .
— آدم اولانه تعزیر نه‌حاجت چهره ایله باقمق الویرر .

وفاکارلق وعالیجنابلغه تعلق ایدن سوزلر :

— آمانه قلنج اولماز .
— ایلچی‌یه زوال اولماز .
— آیاغیله کلنه اولوم اولماز .

اسکی عثمانلیلرك نسوان و عائله حقنده بسلدکلری فکرلری

کوسترن سوزلر:

— خیر دیله اشیکه خیر کلسین باشکه .

— طاغ طاغ اوستنه اولور أو أو اوستنه اولماز .

— دیشی قوشدر یوواسی یاپان .

— أو یاپانه أولنه اه یاردمجیدر .

— خروس بیله دیشیسنی قیصقانیر .

— قادین قرداشدن یقین .

(یوزی کوزلدن قرق کونده اوصانیلیر .
—
(خویی کوزلدن قرق ییلده اوصانلماز .

— قادین وار أو یاپار قادین وار أو ییقار .

— أشنی آغلادان کولمه‌مش .

— ارکك آرسلان آرسلان‌ده دیشی آرسلان آرسلان دکلیدر ؟

— برأوده‌اولورسه‌دوزن[یعنی‌ایکی‌قادین]اوأوده‌اولورمی‌که‌دوزه‌ن .

فیئاتی ٥ غروشدر

محل فروختی : اقبال کتبخانه‌سی

'Umer, Tahsin
Zarb-ı meṣ ellerimiz hakkında

PN
6505
T8
O35